

از IME و LME در گفت و گو با فعال قدیمی تالار نقره‌ای

راز ۱۱ کارگزار لندن

رفت و مورد معامله قرار گرفت، میلگرد یا تیر آهن تولیدی ذوب آهن اصفهان بود.

■ بورس فلزات از کجا آمد؟

وی در پاسخ به این پرسش که ایده راه‌اندازی بورس فلزات از کجا آمد، می‌گوید: در اوایل دهه ۸۰، مشکلات زیادی در بازار فولاد کشور وجود داشت. شرایط این گونه بود که به دلیل اقتصاد دولتی، قیمت گذاری فولاد نیز کاملا دولتی بود؛ به طوری که فولاد توسط دولت یا وزارت بازرگانی قیمت گذاری و فروخته می‌شد. در این شرایط فقط تجار عمده می‌توانستند محصولات فولادی را بخرند و به مصرف‌کنندگان بفروشند.

به این ترتیب افزایش یا کاهش قیمت‌ها در دست تجار بود و در برخی مواقع شاهد بودیم آهن کیلویی ۹۰ تومان وقتی به خرده‌فروشی می‌رسید بالای ۱۸۰ تومان قیمت

که بعدها به شرکت بورس کالا تبدیل شد، اتفاق‌های ریز و درشت تالار نقره‌ای را با یکی از قدیمی‌ترین کارگزاران بورس کالا مرور کنیم.

«محمودرضا الهی فرد»، مدیرعامل شرکت کارگزاری «سی ولکس کالا» در خصوص نخستین روز کاری بورس فلزات در شهر یور سال ۸۲ می‌گوید: ساختمان نخست بورس فلزات در حوالی میدان فردوسی و در خیابان شریف بود. تالار معاملات آن زمان تقریباً شباهتی به تالار کنونی بورس کالا نداشت. میز و صندلی کارگزاران نیز مانند الآن شیک و بزرگ نبود. از طرفی محصولات روی تابلویی می‌رفتند که نه «ال سی دی» بود و نه رنگ و لعاب کنونی را داشت.

شمار کم کارگزاران نیز باعث خلوتی تالار شده بود که اگر اشتباه نکنم، اولین محصولی که روی تابلوی معاملات

حدود ۱۰ سال از آغاز به کار نخستین بورس کالایی ایران می‌گذرد. در این مدت سازمان کارگزاران بورس فلزات تهران با یک ساختمان قدیمی، ۱۱ کارگزار و معاملات محدود به شرکت بورس کالای ایران با چهار رینگ معاملاتی، ۷۴ شرکت کارگزاری و معاملاتی میلیاردری در بخش داخلی و صادراتی تبدیل شده است.

در حال حاضر تقریباً تمام تولیدکنندگان محصولات صنعتی، معدنی، پتر و شیمی و فرآورده‌های نفتی در بورس کالا حضور دارند و هر هفته محصولاتشان را روانه تالار معاملات می‌کنند. البته این این امر به معنای بی نقص بودن این بازار نیست، اما به زعم کارشناسان، سرعت پیشرفت بورس کالایی در عمر حدود یک دهه خود، مطلوب بوده است. براین اساس شاید خالی از لطف نباشد که با گذشت نزدیک به ۱۰ سال از فعالیت بورس فلزات

راه‌اندازی شد، اضافه می‌کند: در زمان راه‌اندازی بورس فلزات، چون تجربه عملی در تاسیس بورس کالایی نبود، کارشناسان، بررسی‌هایی روی بورس فلزات لندن انجام دادند که سرانجام مقرر شد برای شروع، از بورس فلزات لندن الگوبرداری شود. نکته اصلی در این خصوص نحوه معاملات بود؛ به طوری که از همان ابتدا تا به امروز یکی از معاملات بورس کالا به حراج حضوری به شیوه الکترونیکی اختصاص یافته است که این شیوه در بورس لندن نیز ادامه دارد. به گفته وی، یکی از نکات جالب این است که بورس لندن کار خود را ۱۳۰ سال پیش با ۱۱ کارگزار آغاز کرد که مانیز در بورس فلزات با ۱۱ کارگزاری فعالیت خود را شروع کردیم.

چرا بورس کالا؟

مدیرعامل کارگزاری سی ولکس کالا در خصوص راه‌اندازی شرکت بورس کالای ایران اشاره می‌کند: پس از رونق بورس فلزات و ایجاد بورس کالای کشاورزی، رفته رفته نیاز به بازاری منسجم و بزرگ برای تمام کالاها احساس شد که در سال ۱۳۸۴ با تصویب قانون بازار اوراق بهادار در مجلس، بورس اوراق بهادار به سازمان بورس اوراق بهادار تغییر نام داد و در آن زمان مقرر شد که بورس‌های کالایی، زیرمجموعه این سازمان باشند. وی افزود: راه‌اندازی بورس نفت، طلا و کالا در آن قانون دیده شد. براساس مصوبه شورای عالی بورس و قانون جدید بازار اوراق بهادار در آذر ماه سال ۸۵ موجبات تشکیل شرکت بورس کالای ایران با ادغام بورس فلزات و کشاورزی فراهم شد و پس از پذیره‌نویسی و برگزاری مجمع عمومی، شرکت بورس کالای ایران از ابتدای مهر ماه سال ۱۳۸۶، فعالیت خود را آغاز کرد.

چگونه رشد کردیم؟

«الهی فرد» در پاسخ به این پرسش که «آیا مسوولان بورس کالا در زمان راه‌اندازی این بورس فکر می‌کردند که روزی تمام تولیدکنندگان فولادی و پتروشیمی به بورس بیایند»، گفت: وقتی قرار است یک بازار بزرگ آن هم بدون هیچ تجربه قبلی تشکیل شود، تردیدهای زیادی درباره آن وجود دارد؛ اما با توجه به حمایت دولت از بورس فلزات و استقبال تولیدکنندگان، این بورس خیلی زود جای ثابتی در میان فعالان بازار آهن پیدا کرد. کم‌کم با پی بردن دست‌اندرکاران بخش صنعت و معدن و سایر تولیدکنندگان به مزایای حضور در بورس، سرعت پیشرفت این بازار، دوچندان شد. البته شاید بورسی‌ها در ابتدای سال ۸۶ به این اندازه انتظار رونق و پیشرفت سریع معاملات بورس را نداشته‌اند تا این که با اضافه شدن رینگ پتروشیمی به دور رینگ فلزی و کشاورزی، بورس بیش از گذشته شاهد استقبال معامله‌گران بود. در نتیجه حجم و ارزش معاملات و شمار معامله‌گران بورس روز به روز

افزایش یافت. طی سال‌های اخیر بخش فلزات بورس کالا که امروز به رینگ صنعتی و معدنی معروف است، به‌عنوان بهترین رینگ شناخته شده و گروه محصولات پتروشیمی و پایین دستی نفت نیز به دلیل حمایت‌های دولت و اراده فعالان بخش پتروشیمی سهم قابل توجهی از معاملات بورس کالا را به خود اختصاص داده است؛ در این بین فقط رینگ کشاورزی است که به دلیل مشکلات ساختاری و نبود اراده لازم هنوز نتوانسته به جایگاه واقعی خود در بورس برسد.

بورس‌های دیگر در نوبت راه‌اندازی

وی درباره دلایل عدم راه‌اندازی بورس طلا و نفت می‌گوید: در قانون برنامه چهارم توسعه این گونه دیده شده بود که بورس نفت و طلا هم به‌طور مستقل راه‌اندازی شود. مقدمات تاسیس بورس نفت طی سال‌های گذشته فراهم شد و امید است سرانجام نفت و مشتقات نفت روی تابلوی بورس انرژی بروند. چند سال پیش نیز اتحادیه طلا و جواهر به بورس درخواست داد که مایل به راه‌اندازی بورس مستقل طلا است. در آن زمان بورسی‌ها اعلام کردند گردش مالی معاملات طلا در بورس به قدری نیست که بتوان بورس مستقلی برای طلا تشکیل داد. چرا که یک بورس مستقل روزانه حداقل باید ۵۰ میلیارد تومان گردش مالی داشته باشد که حجم معاملات شمش طلا در بورس کالا پایین بود و به این ترتیب تاسیس بورس طلا توجیه نداشت.

واما دستاوردها...

الهی فرد یکی از دستاوردهای بزرگ بورس کالا را در تنظیم بازار فولاد کشور می‌داند و معتقد است: زمانی که بورس کالایی در کار نبود، ما شاهد رانت حتی ۵۰ درصدی در قیمت برخی محصولات فولادی بودیم؛ اما به جرات می‌توان گفت از زمانی که بورس کالایی در کار نبود، ما شاهد رانت حتی ۵۰ درصدی در قیمت برخی محصولات فولادی بودیم؛ اما به جرات می‌توان گفت از زمانی که عمده محصولات فولادی در بورس عرضه و معامله می‌شوند، تفاوت قیمت عمده فروشی و عمده‌فروشی فولادسازان در بورس و حداکثر به سه درصد می‌رسد که همین موضوع مهم‌ترین دستاورد بورس کالا در بخش فولاد است. البته نوسان‌های جزئی در بازار فولاد در برخی مواقع رخ می‌دهد؛ اما شک نکنید که در بلندمدت نوسان قیمت محصولات فولادی در بورس و بازار از سه درصد تجاوز نکرده و نمی‌کند. وی در پایان تصریح کرد: رسالت اصلی بورس کالای ایران همانند سایر بورس‌های کالایی دنیا، کشف قیمت کالاهای اساسی براساس عرضه و تقاضاست که در این بین هرچه میزان تقاضاکننده و عرضه‌کننده بیشتر باشد، قیمت‌گذاری شفاف‌تر، عادلانه‌تر و مورد قبول هر دو طرف معامله است و به نفع اقتصاد کشور و دولت خواهد بود. ما نیز به سمت بورسی شدن و واقعی شدن نرخ تمام کالاها می‌رویم که این امر همان هدف اصلی بورس کالا است.

می‌خورد. در فرآیند تولید تا مصرف فولاد، رانت بزرگی وجود داشت. به عبارت دیگر، کارخانه‌دار باید به قیمت مشخص و دولتی محصولش را می‌فروخت؛ اما محصول با قیمت خیلی بالاتر به دست مصرف‌کننده می‌رسید. وجود همین نارسایی‌ها در بازار فولاد باعث شد تا مسوولان دولتی به فکر راه‌اندازی بازاری شفاف و قانونمند برای فولاد بیفتند تا قیمت‌ها براساس عرضه و تقاضای خریداران و فروشندگان تعیین شود. در همین راستا، رویکرد ابتدایی تاسیس بورس فلزات از سوی وزارت صنایع و معادن وقت بود که به دلیل اعتقاد مسوولان دولتی به ایجاد این بازار شفاف، شرایط خیلی زود فراهم شد و تولیدکنندگان نیز در همان ابتدا از بورس فلزات استقبال کردند.

مدیرعامل کارگزاری سی ولکس کالا با اشاره به این که بورس فلزات با الگوبرداری از بورس فلزات لندن

زمانی که بورس کالایی در کار نبود، ما شاهد رانت حتی ۵۰ درصدی در قیمت برخی محصولات فولادی بودیم؛ اما به جرات می‌توان گفت از زمانی که عمده محصولات فولادی در بورس عرضه و معامله می‌شوند، تفاوت قیمت عمده فروشی و عمده‌فروشی فولادسازان در بورس و حداکثر به سه درصد می‌رسد